

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного
технічного університету»

Циклова методична комісія викладачів
соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
А. В. Хомич
« _____ » _____ 2023 р.

Навчальна програма

дисципліни

«Культурологія»

Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність	192 «Будівництво та цивільна інженерія»
Освітньо-професійна програма	Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн

Любешів 2023

Розробник: Домальчук Сергій Васильович, викладач коледжу

**ДАНІ ПРО ПОГОДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Розглянуто та схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньо-професійної програми «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн»	Протокол від <u>01.09.2023</u> № <u>1</u> Голова РПГ <u></u> <u>Александр С.М.</u> (підпис) (прізвище, ініціали)
Розглянуто та схвалено на засіданні циклової методичної комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України	Протокол від <u>1.09.23</u> № <u>1</u> Голова ЦМК <u></u> <u>Кравчик Л.М.</u> (підпис) (прізвище, ініціали)

Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено			
		Дата та номер протоколу засідання РПГ	Підпис керівник РПГ	Дата та номер протоколу засідання циклової методичної комісії	Голова циклової методичної комісії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Культурологія
Розробник	Домальчук Сергій Васильович, викладач вищої категорії, E-mail: domal21@ukr.net
Семестр вивчення навчальної дисципліни	Для нормативного терміну навчання - 16 тижнів протягом (3)-го семестру.
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 1,5 кредитів ЄКТС, 45 годин, з яких 32 годин становить контактна робота з викладачем (26 годин лекцій, 6 годин практичних занять), 13 години становить самостійна робота. Форма контролю – диференційований залік. Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання - 2 год. Курсовий проект (робота) (за наявності) – непередбачено.
Мова викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна за освітньо-професійною програмою
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з: українська література, зарубіжна література, історія України, громадянська освіта, технології
Додаткові умови	Забезпечує вивчення: філософії, соціології, психології, основи правознавства

Обмеження	Обмеження відсутні
-----------	--------------------

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни знайомити студентів з фундаментальними досягненнями світової та вітчизняної культури, розкрити єдність і різноманітність культур світу, показати значущість культури в життєдіяльності людини й соціальних груп, її роль у творчості та вдосконаленні особистості, гуманізації суспільних відносин. Вивчення дисципліни дає можливість студентам долучитися до скарбниці мудрості й досвіду, надбаних людством протягом тисячоліть.

”Культурологія” спрямована на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців, сприяння і розуміння культури як суспільного явища допоможуть кваліфіковано аналізувати, систематизувати, класифікувати та створювати оптимальні моделі процесів духовного, соціально-політичного та культурно-мистецького життя.

Завдання вивчення дисципліни має спрямувати молодь на особистісну культуротворчу організацію в сучасному світі, сприятиме осмисленню сукупності культурних досягнень людства, взаєморозумінню та продуктивній співпраці з народами, які мають як схожі, так і відмінні риси в культурі, веденню кваліфікованого діалогу з партнерами іншої культурної домінанти.

4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач в результаті вивчення дисципліни

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Програмні результати навчання

ПРН-18. Доносити до широкого кола осіб (колеги, керівники, клієнти) власного розуміння, знань, суджень, досвіду, зокрема у сфері професійної діяльності.

ПРН-19. Застосовувати у професійній діяльності знання із загально-технічних, гуманітарних та природничих наук.

6. Вимоги до знань і вмінь

В результаті вивчення дисципліни «Культурологія» фаховий молодший бакалавр у відповідних напрямках підготовки повинні **знати**:

- основні терміни та поняття культурології на рівні відтворення, тлумачення для розширення інтелектуального рівня;
- закономірності культурного процесу, культури як специфічного та унікального феномену людства;
- основні етапи розвитку світової культури;
- основні етапи розвитку української культури;
- тенденції розвитку і взаємозв'язків світової та української культури на сучасному етапі.

Студент повинен вміти:

- визначати основні етапи розвитку світової та української культури;
- правильно оцінити стан культури й культурного розвитку, бачити і розуміти постійні зміни в різноманітних сферах соціокультурного процесу;
- визначати проблеми розвитку культури українського народу в контексті світової культури, а також аналізувати культури народів в їхньому взаємозв'язку;
- реалізувати одержані знання з культурології для формування особистості в умовах розмаїття культур.

7. Програма навчальної дисципліни

Розділ I. Теоретичні аспекти культури

Тема 1. Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Функції культури. Культура і цивілізація.

Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Методологічні підходи до вивчення поняття “культура”. Функції культури. Типи культури. Види культури. Форми культури. Концепції культури. Розуміння культури як соціального процесу. Поняття “культура” і “цивілізація”. Культурна єдність людини і природи.

Тема 2. Походження і головні етапи розвитку культури. Виникнення мистецтва. Первісна культура.

Походження і головні етапи розвитку культури. Філософські концепції культури: просвітницькі концепції, культурологічні школи, еволюційні концепції. Генеза культури, мова культури. Функції мистецтва. Види мистецтва. Походження мистецтва. Особливості декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва. Мігруючий сюжет, його особливості. Первісна епоха та її місце в історії людства. Натурфілософія як основа світосприйняття первісної людини. Розвиток матеріальної культури та еволюція мистецтва у палеоліті, мезоліті, неоліті. Культура епохи бронзи і заліза. Найдавніші релігійні вірування (тотемізм, фетишизм, анімізм, магія).

Розділ II. Основні етапи розвитку світової культури

Тема 3. Культура Стародавнього Сходу.

Стародавні цивілізації 4–3 тисячоліття до н.е. на територіях Передньої Азії: Вавилон, Шумер, Єгипет, Ассирія, Урарту та ін. Вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Шумеро-Вавилонська культура та її особливості. Епос “Сказання про Гільгамеша”. Вавилонська архітектура та скульптура. Особливості ассирійського образотворчого мистецтва. Фінікійська культура. Розвиток географії та астрономії. Фінікійський алфавіт.

Культура Стародавнього Єгипту. Виникнення єгипетської держави і періодизація культури Стародавнього Єгипту. Наукова думка: медицина, математика, астрономія. Писемність. Особливості світосприйняття стародавніх єгиптян: міфологія, архітектура, мистецтво.

Індійська культура. Культура Харалпи та культура “Рігведи”. Повсякденне життя: каста, сім’я та мораль. Філософські концепції індійської культури на базі наукових знань. Мистецтво Індії: його джерела і специфіка.

Культура Стародавнього Китаю. Періодизація культури. Своєрідність мистецтва – триєдність: каліграфія, поезія, живопис. Наука Стародавнього Китаю. Великий шовковий шлях – шлях взаємозв’язків культур Сходу і Заходу.

Тема 4. Культура Античності.

Культура античного світу. Історико-культурний феномен античності: теоретичний чинник. Етапи розвитку давньогрецької культури. Доісторична Греція і класична Еллада. Зародження науки в Греції. Давньогрецька архітектура і пластичне мистецтво. Виникнення театру. Драматургія. Комедія і трагедія. Піднесення і падіння давньогрецької культури.

Культура Стародавнього Риму. Періодизація культури. Вплив християнства на подальший розвиток культури. Система виховання й освіти. Римський інженерний геній. Мистецтво.

Тема 5. Культура Середньовіччя. Культура Візантії.

Поняття “середні віки”. Гуманісти та романтики про середні віки. Християнство і культурний процес. Середньовічна культура Західної Європи. Середньовічний тип міста та його культура. Діячі культури Середньовіччя. Розвиток освіти. Середньовічні університети. Розвиток наук. Романська література. Середньовічний епос: рицарська література, поезія вагантів. Середньовічне західноєвропейське мистецтво. Романський стиль та готика, їх особливості. Середньовічна ікона.

Середньовічна культура Візантії як своєрідний синтез культурних традицій греко-римського світу, християнства і елліністичного Сходу. Візантійський тип культури: держава, церква, цивільне право, система освіти, наука. Візантійське мистецтво, його специфіка. Візантійська архітектура. Рух іконоборців. Значення впливу візантійської культури на культури слов'янських народів.

Тема 6. Культура епохи Відродження.

Поняття Відродження. Культура Відродження – перехідна епоха в історії культури Західної і Центральної Європи від Середньовіччя до Нового часу. Особливості культури епохи Відродження. Народження гуманізму. Пошуки ідеалу соціальної справедливості й свободи. Утопічний соціалізм Томаса Мора, Томмазо Компанелли, їх вплив на розвиток літератури. Наукові відкриття епохи Відродження: Христофор Колумб, Васко да Гама, Фернан Магеллан, Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Йоган Гутенберг. Гуманізм Дайте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо, Франсуа Рабле, Еразма Роттердамського та інших. Гуманізм та Реформація.

Ренесансне мистецтво. Італійський живопис та скульптура. Титани італійського відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Ботіччеллі, Тиціан, Тінторетто. Криза гуманістичних ідеалів. “Золоте століття” іспанського живопису.

Тема 7. Культура Нового часу і Просвітництва.

Культура Реформації і Просвітництва. Поняття Реформації і Просвітництва. Діячі Реформації Ян Гус і Мартин Лютер. Література і епос епохи реформації (Д. Мільтон, Ф. Клопшток). Стилi художньої культури: бароко і класицизм. Культура бароко. Стиль бароко. Творчість італійського скульптора Л. Берніні. Живопис Д. Веласкеса, А. Дюрера, М. Караваджо, П. Рубенса. Скульптура

бароко, архітектура, рококо, класицизм. Теоретичні принципи класицизму в творчості Н. Буало. Драматургія Ж. Расіна і Ж. Мольєра. Класицизм у живописі, скульптурі, архітектурі. Епоха Просвітництва. Раціоналізм як джерело ідеології Просвітництва. Жан-Жак Руссо і Ш.-Л.Монтеск'є. Криза культури Нового часу.

Тема 8. Європейська культура XIX–XX ст.

Культура періоду розвитку вільної конкуренції. Промисловий переворот і урбанізація. Розвиток класичного природознавства у науці. Філософські системи Г.Гегеля, Ф.Шелінга, І.Канта. Ідеологія лібералізму, його вплив на розвиток науки і культури. Романтизм: причини появи та особливості у художній культурі. Творчість Ф.Шіллера і Й.В.Гете, Д.Байрон, В.Гюго, Е.Делакруа, Ф.Гойя, В.Скотта. Критичний реалізм: його особливості та недоліки. О. де Бальзак, Ч.Дікенс, Г.Флобер. Живопис О.Ренуара, К.Моне, Е.Мане, Е.Дега та ін. Постімпресіонізм. Натуралізм як течія в художній культурі.

Модернізм як доба у культурі. Причини виникнення стилю модерн. Стиль модерн – поєднання традицій східного і західного європейського мистецтва. Модернізм в літературі та театрі. Основні течії модерністського мистецтва: кубізм, експресіонізм, дадаїзм, супрематизм, сюрреалізм, поп-арт. Модерн як архітектурний стиль.

Авангардистський живопис. Функціоналізм в архітектурі. Нові виражальні засоби в музиці.

Розділ III. Основні етапи розвитку культури України

Тема 9. Культура східних слов'ян

Наукова база вивчення культури східних слов'ян. Основні етапи розвитку культури східних слов'ян. Вірування та міфологія східнослов'янських племен. Трипільська культура, її особливості. Особливості культурного процесу скіфського періоду. Черняхівська культура, її місце у культурному надбанні слов'ян. Особливості праслов'янської писемності. “Велесова книга”, її значення для розвитку культури києворусичів.

Тема 10. Культура Київської Русі

Культура Київської Русі – видатне явище світової середньовічної культури. Язичницька культура Київської Русі. Запровадження християнства, його вплив на розвиток культури Київської Русі. Взаємозв'язки культури Київської Русі з культурами інших народів – Візантії, Болгарії. Володимир Великий, Ярослав Мудрий і культурний розвиток Київської Русі. Діяльність митрополита Іларіона

як просвітника, діяча культури. Писемність, літописи. Мислителі Київської Русі. Книжна справа. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові осередки. Література. Архітектура Київської Русі.

Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра. Музичне мистецтво Київської Русі, нотне крюкове письмо. Театральне мистецтво. Зв'язок культури Київської Русі з античністю. Місце і роль культури Київської Русі у європейській культурі.

Тема 11. Українська культура XIV–XVII ст.

Україна наприкінці XIV – в першій половині XV ст. Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства. Характерні особливості архітектури XIV ст. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Іконопис XIV–XV ст. Поділ України та розвиток культури. Братства і розвиток культури. Роль братських шкіл у становленні освіти. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. Виникнення та розвиток друкарства в Україні. І.Федоров. Внесок Києво-Могилянської академії у розвиток освіти України. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Петро Конашевич-Сагайдачний – видатний діяч України. Книги Лаврської друкарні. Особливості реформаційного руху в Україні.

Шкільний театр. Особливості архітектури козацької доби. Народні думи і пісні XVI–XVII ст. Культурологічна та просвітницька діяльність козацької старшини. Перші шкільні підручники. Колегії в Україні.

Тема 12. Українська культура XVIII–XIX ст.

Умови розвитку української культури другої половини XVII–XVIII ст. Феофан Прокопович – видатний діяч просвітництва і культури. Козацькі літописи. “Українське” бароко. Григорій Сковорода – просвітител, філософ, поет. Театральне мистецтво. Нові тенденції розвитку образотворчого мистецтва другої половини XVII–XVIII ст. Культурно-мистецький процес України у XVIII ст., його особливості. Наука і література. Граматика Мелетія Смотрицького. Словник Памви Беринди. Наукова та громадська діяльність Інокентія Гізеля, Данила Туптала, Стефана Яворського. Освіта в Україні у XVIII ст. Архітектура й образотворче мистецтво другої половини XVIII ст. Музичне життя України XVIII–XIX ст. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII – 40-х рр. XIX ст. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики: діяльність “Руської трійці”, Кирило-Мефодіївське товариство. Розвиток української етнографії та фольклористики: Г.Калиновський, М.Максимович, І.Срезневський,

О.Бодянський та ін. Історіографія. Освіта і наука в Україні у першій половині XIX ст.: створення гімназій, ліцеїв, відкриття університетів. Розвиток живопису у першій половині XIX ст.: В.Тропінін, В.Штернберг, Т.Шевченко. Розвиток графіки. Музика. Українська драматургія і театр першої половини XIX ст. Роль творчості Т.Шевченка у становленні української культури. Культурний процес II половини XIX ст. Розвиток науки в Україні другої половини XIX ст. Реформа освіти.

Особливості української літератури другої половини XIX ст. Організація науково-мистецьких товариств. “Просвіта” та її роль у культурному процесі: недільні школи, клубні заклади та бібліотеки в Україні. Розвиток музичного мистецтва в кінці XIX – на початку XX ст. Становлення української професійної художньої школи. “Театр корифеїв”.

Тема 13. Українська культура XX ст.

Політичне життя та культурний процес в Україні на початку XX ст. Відродження української культури в період національно-демократичної революції: освіта, вища школа, наука, література, театр, музика, преса, книгодрукування. Образотворче мистецтво початку XX ст. Навчальні заклади для жінок. Музейна справа в Україні. Меценати та колекціонери. Українізація. Національні меншини. Преса, книгодрукування. Література і театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Український мистецький авангард та його доля. Архітектура. Українська культура у 30-ті роки. Культура України в роки війни. Культура повоєнного часу. Шістдесятники. Українська культурна парадигма II половини XX ст. Культура в часи перебудови та становлення незалежності України.

Тема 14. Національна культура в сучасній Україні. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур.

Культура на початку XXI ст. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. Національний характер, свідомість і самосвідомість як феномен культури. Національна культура в сучасній Україні. Сучасна українська культура та її входження у світовий простір. Проблеми української культури в контексті світового розвитку. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур. Культура української діаспори.

8. Тематичне планування навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№ з/п	Назва розділу і теми	Кількість годин			
		Всього (год.)	З них аудиторні		Самостійна робота (год.)
			Теоретичні, (год.)	Семінарські, (год.)	
1	2	3	4	5	6
1.	Розділ I. Теоретичні аспекти культури	2	2		
2	Розділ II. Основні етапи розвитку світової культури	27	14	4	9
3	Розділ III. Основні етапи розвитку культури України	16	10	2	4
	Разом	45	26	6	13

9. Теоретичне планування курсу

№ з/п	Назва теми	Кількість годин на темі	Кількість годин на лекційне заняття	№п/п уроку	Теми лекційних занять	Бібліографія
1	2	3	4	5	6	7
1	Розділ I. Теоретичні аспекти культури	2	2	1-2	Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Функції культури. Походження і головні етапи розвитку культури	
2	Розділ II. Основні етапи розвитку світової культури	14	2	3-4	Культура Стародавнього Сходу.	
			2	5-6	Культура Античності.	

			2	7-8	Культура Середньовіччя. Культура Візантії.	
			2	9-10	Культура епохи Відродження.	
			2	13-14	Культура Нового часу. Просвітництва.	
			2	15-16	Європейська культура XIX XX ст.	
			2	19-20	Національна культура в сучасній Україні. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур.	
3	Розділ III. Основні етапи розвитку культури України	10	2	21-22	Культура східних слов'ян.	
			2	23-24	Культура Київської Русі.	
			2	27-28	Українська культура XIV – XVII ст.	
			2	29-30	Українська культура XVIII – XIX ст.	
			2	31-32	Українська культура XX ст.	
	Всього	26				

11. Критерії оцінки знань, умінь і навичок студентів

Контроль навчальної роботи здобувачів освіти і оцінювання здійснюються за 4-бальною (традиційною) шкалою:

Оцінка	Критерії оцінки
---------------	------------------------

«2»	З допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу та виконує зі значними труднощами окремі елементи практичних завдань. Під час відповіді і
«3»	Без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал та виконує практичні завдання з епізодичною допомогою викладача. З помилками дає визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. Користується окремими видами технічної і комп'ютерного технологічної
«4»	Володіє основним навчальним матеріалом в усній, письмовій і графічній формах та застосовує його при виконанні практичних завдань як в типових, так і в дещо ускладнених умовах. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію та робить висновки. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання з
«5»	Володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних завдань, що передбачені навчальною програмою. Відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та

12. Політика навчальної дисципліни

Активна участь здобувачів на практичних заняттях під час опитування, відвідування лекційних занять, ініціативність в обговоренні дискусійних тем, своєчасність захисту СР, самостійної роботи, заохочення здобувачів до науково-дослідної роботи.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття, здобувач презентує виконані завдання під час консультації викладача.

Під час роботи над індивідуальними завданнями, розв'язуванням задач недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними. Дотримуватись Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Любешівський ТФК ЛНТУ».

<http://www.ltkIntu.org.ua/%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b4%d0%b5%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/>

Крім того, підсумковий семестровий контроль здобувачів освіти може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання коледжу; з метою контролю виконання завдань екзамену в дистанційній формі викладач має право протягом усього заходу користуватись засобами інформаційно-комунікаційного зв'язку, які дозволяють ідентифікувати здобувача освіти (Zoom, GoogleMeet, Viber тощо).

13. Рекомендована література

1. Греченко В. А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями. – К., 2009.
2. Історія світової та української культури. – К.: Літера, 2010.
3. Культурологія: українська і зарубіжна культура. – К.: Знання, 2009.
4. Лобас В. Х. Українська і зарубіжна культура. – К.: МАУП, 2000.
5. Абрамович С. Д. Культурологія. – К.: Кондор, 2007.
6. Антична культура: Довідник. – К., 1993.
7. Багацький В. В. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття. – К.: Кондор, 2007.
8. Гончарук Т. В. Культурологія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004.
9. Єфіменко В. В. Культурологія. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2003.
11. Кордон М. В. Історія української культури. – Львів, 2011.
12. Кравець М. С. Культурологія. – Львів: Новий світ–2000, 2006.
13. Культурологія: Навчальний посібник. – Львів: Магнолія 2006, 2009.
14. Культурологія. Термінологічний словник. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2009.
15. Лобас В. Х. Культурологія. – К.: Університет економіки та права "КРОК", 2005.
16. Лободаєв В. М. Історія української культури. – К., 2011.
17. Макаров А. Світло українського бароко. – К., 1994.
18. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992
19. Матвеева Л. Л. Культурологія. – К.: Либідь, 2005.
24. Подольська Є. А. Культурологія: 100 питань – 100 відповідей. – К.: Фірма «ІНКОС», 2008.

25. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1998.
26. Прилуцька А. Є. Культурологія. Модульний курс. – Х.: Торсінг плюс, 2009.
27. Хижняк З.І. Києво-Могилянська академія. – К., 1991.
28. Чорненький Я. Я. Культурологія: теоретико-практичний курс. – К.: ВД «Професіонал», 2007.
29. Шевнюк О. Л. Культурологія. – К.: Знання-Прес, 2005.
30. Шейко В. М. Історія української культури. – К.: Знання, 2010.

Інформаційні ресурси

<http://www.ltklntu.org.ua/%d0%be%d0%bf%d1%96%d1%80-%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b5%d1%80%d1%96%d0%b0%d0%bb%d1%96%d0%b2/>